

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhiepiscopale, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Decisiune nu s'a luat.

Sibiu, 4 Octombrie n.

Crisa ministerială dela noi e staționară. Nu a făcut nici un pas înainte spre rezolvare. Joi a fost primit prim-ministrul Wekerle în lungă audiență la Viena, dar gazetarilor cari l-au întrebat despre rezultatul audienței nu a putut să le dea alt răspuns, decât acela că: *Coroana nu a decis*; și același răspuns au primit cei curioși și dela ministrul de comunicațiune Kossuth, care Sâmbătă a fost primit în audiență și a stat în fața Maiestății Sale aproape două ore întregi.

Cum știm, atât Wekerle are un program propriu de descurcare, cât și Kossuth. Acest din urmă ar fi ajuns la înțelegere cu Justh, și ar fi compus un program foarte moderat politic, pe care se credea că Maiestatea Sa îl va accepta, și se aștepta, ca dl Kossuth să părăsească sala de audiențe ca ministru-prezident, încredințat din partea Coroanei cu formarea noului cabinet.

Din faptul însă, că însuși ministrul Kossuth a spus celor ce l-au întrebat, că *Coroana încă nu a decis*, se poate constata, că Coroana nu i-a primit propunerile, ci și-a rezervat dreptul de a lua dispozițiile necesare mai târziu.

Din cele ce le aflăm în ziarele bine informate dela Viena putem constata, că Coroana nu s'a abătut cu nimica dela punctul ei de vedere de mai înainte, și pretinde și acum, ca coaliția, deși certată până la cuțit, să rămână împreună și să facă *nona lege electorală*, apoi guvernul poate să plece.

A făcut mare senzație și a provocat mare temere printre cei din partidul independist faptul, că Vineri dimineața, moștenitorul de tron, Arhiducele Francisc Ferdinand, imediat cum a sosit la Viena,

căci era absent, a mers la palat și a avut o lungă convorbire cu Maiestatea Sa. E bine știut, că Maiestatea Sa consultă de o vreme încoace totdeauna pe moștenitorul de tron în chestii mai însemnate, și astfel se dă cu socoteală, că și audiența sa de Vineri a avut caracter politic de mare însemnătate, mai ales, că a avut loc cu o zi înainte de a fi primit în audiență domnul Kossuth.

Moștenitorul nostru de tron nu are adevărată încredere în partidul kossuthist, și e contrar numirii unui guvern unguresc kossuthist, pentru că e de credință, că un astfel de guvern ar fi incompatibil cu interesele monarhiei. Arhiducele Francisc Ferdinand se teme, că un guvern kossuthist poate să se angajeze la multe lucruri, dar nu le va și isprăvi, pentru că vecinic se va ivi pe teren chestia concesiunilor, pe cari Coroana nu le mai poate acorda, pentru a nu-i îndemna pe independenți să vină mereu cu cereri de concesiuni, cari apoi nu ar mai lua sfârșit.

Destul deci, că nici Wekerle și nici Kossuth nu a ispășit nimica la Viena. Coroana nu cedează, fie că din propriul indemn, fie că la insistențele moștenitorului de tron, care cum se vede, exerciază o influență oarecare asupra Coroanei.

Kossuth a sosit încă Sâmbătă sara acasă, după ce mai avuse după audiență o convorbire cu ministrul de externe, contele Aehrenthal, și pe eri, Duminecă, a convocat la sedință comitetul executiv al partidului independist, ca să-i facă comunicări despre cele isprăvite, ori mai bine zis, despre cele neisprăvite la Viena.

Ce hotărâre s'a luat din partea comitetului executiv al independenților, nu se știe. Se știe însă, că nefiind criza rezolvată, dieta ar trebui să se proroage de nou în sedința care se ține mâine, Marți. Dar

aderenții băncii independente ungare amenință, că ei nu vor consimți, ca dieta să fie de nou prorogată, ci vor pune în discuție chestia băncii și vor aduce hotărâre parlamentară, că privilegiul băncii austro-ungare nu se mai prelungește, ci cu începerea anului 1911 se înființează banca autonomă ungară. În cazul acesta apoi conflictul e gata între Coroană și majoritatea parlamentară, și nu poate să urmeze decât numirea unui guvern extraparlamentar, care va disolva dieta și va face alegeri noi.

Să sperăm însă, că oamenii, trecuți odată prin asemenea triste experimente, își vor da bine seama despre aceea ce fac!

Centenariul „Șaguna”.

— Toate jurnalele românești sunt rugate a reproduce acest apel. —

În cadrul sărbătorilor, ce se vor aranja întru amintirea celui mai mare arhieru român, *Luni în 5/18 Octombrie a. c.* va fi peregrinagiul la Rășinari. Acolo se va celebra sfta. liturgie, parastas cu vorbire ocazională, după care va urma desvălirea bustului, și de încheiere masă comună. Escursiunea la Rășinari se va face cu trăsură; plecarea Luni dimineața la orele 7½ de pe promenada „Bretter”. Pentru procurarea trăsurilor trebuincioase și pentru pregătirea mesei comune este absolut necesar a să știți înainte: Câte persoane reflectează la trăsura și câte la masa comună.

Deci toți acei P. T. domni, cari *Luni, în 5/18 Octombrie a. c.* doresc a face peregrinagiul la Rășinari cu trăsura și doresc a participa la masa comună, sunt rugați a se anunța la dnul asesor consistorial *Lazar Triteanu* până inclusive *Joi, în 1/14 Octombrie a. c.*

Dacă unul sau altul dintre oaspeți reflectează numai la trăsura,

iar la masă nu, sau invers, aceasta s'o anunțe înainte. Prețul trăsorei și al biletului de masă va fi aproximativ 10 cor. Pentru a putea satisface cât mai bine așteptările on. oaspeți, ne rugăm a se ține seama de acest apel.

Comisiunea specială.

Proiect de program, pentru partidul moderat român.

Conform promisiunii făcute în numărul trecut, dăm astăzi în întregime proiectul de program al domnului *Dr. Emil Babeș* contemplat pe seama unui partid moderat român, care ar fi să se înființeze în Ungaria. E următorul:

Cetățenii de naționalitate română ai patriei noastre stau pe baza constituției Ungariei unitare și nedespărțite, pe baza ordinii de drept public isvorâtă de aici și pe baza articolului de lege 44 dela 1868, și în urma comunității etnice și de limbă, recunoscută de acest articol de lege, se unesc într'un partid politic, în cadrele ordinii legale de drept, în scopul ca și poporul de naționalitate română din patrie să poată fi împărțit deopotrivă de toate drepturile garantate de constituție și de legi fundamentale cetățenilor de orice origine și limbă din patrie, mai departe în scopul, ca armonia conturbată dintre naționalitățile din patrie să fie restabilită prin aplanarea echitabilă a contrastelor, dar mai ales pentruca între poporul maghiar și cel român, avizat unul la altul, pe lângă conservarea eghemoniei istorice a națiunii maghiare, să se lege raporturi permanente de frățietate, corespunzătoare intereselor comune ale țării întregi și ale națiunii. Scopul acesta partidul moderat român dorește să-l realizeze pe lângă următoarele puncte de program:

1. Partidul moderat român, înțelegând comunitatea de interese politice și mai ales economice a întregii populațiuni din Ungaria, își ține de prima și necondiționată datorință să sprijinească orice năzuință legală, care e îndreptată spre eluatarea independenței politice și economice a Ungariei. Fiind convins, că bunăstarea economică a popoarelor țării stă în strânsă conexiune cu raporturile economice existente față de Austria, va sprijini orice năzuință, care are de scop promovarea intereselor economice ale țării. În chestiile militare partidul moderat român stă pe bazele articolului de lege XII. din 1867.

legăa românească și poporul își aduce aminte cu drag de acele vremuri.

În loc de a persifla și a face desparțire în privința legii între noi și popor, mai bine am ține în serile de iarnă (când vara abia are timp să se odihnească) când nu se lucră Marți seara și Vineri seara regulat prelegeri populare în școală sau într-o casă anume: „Casa tinerimii”, care n'ar trebui să lipsească din nici o comună.

Știm că tinerimea, și chiar și cei mai în vârstă, cu deosebire femeile se adună în serile de iarnă în șezători (habe), unde lucră împreună sfârșit de Marți seara și Vineri seara, când deși se adună nu lucră, ci petrec timpul cu glume. Oare nu am putea întrebuința acest timp pierdut pentru cultivarea tinerimii? Eu cred, că Marți seara și Vineri seara în timpul de iarnă ar trebui anume decretate pentru dezvoltarea poporului.

Și ca legătura între popor și inteligență să fie mai puternică, trebuie ca Marți seara și Vineri seara să o folosim nu numai pentru cultivarea poporului dela sate, ci și reuniunile de meseriești să decreteze aceste seri pentru țineria adunărilor lor, iar inteligența acestora seri să le decreteze de serate literare.

(Va urma.)

FOIȘOARĂ.

„Legea românească”.

De Constantin Oancea, preot.
(Urmare).

De neprețuită importanță au fost aceste obiceiuri romane adoptate și contopite cu legea creștină pentru neamul românesc, căci ele au format zidul puternic de separare și apărare, care nu ne-a lăsat să ne pierdem în alte neamuri încreștinate cu mult mai târziu, dar mai puternice și mai număroase ca noi, cum au fost Slavii, ei din contră, noi i-am contopit pe toți Slavii aflători printre noi până în secolul al X-lea, prin puterea legii românești noi am pregătit masele întregi ale slavismului pentru creștinism, pentruca la rândul său organizându-se ei și politicește și primind ofisios creștinismul pe baze naționale să ne desnaționalizeze cea mai mare parte a fraților din Balcani.

Când poporul român în veacul al X-lea și al XI-lea a primit normele abia atunci cristalizate ale serviciului divin în forma slavonă prin slavi deja organizate și politicește pe beză națională — împreună cu prasniciile: Blegoveștenile, Ispas, Armindeni (Irimia-deni = ziua lui Irimie), Obrejinia etc. împreună cu crâșnic, festin, progadie, olopot și duhul slavon etc.,

etc., Românii deja de 70 de ani erau creștini cu lege românească, se adunau la rugă pe câmp și în biserică, preoții înălțau rugăciuni către Dumnezeu, făcând aprindea luminile și candelile, cantorii cântau, poporul să cununa, duceau jertfă la sărbători, la Florii, Paști, Rosalii, Sânzuene, Sân-Petru, la Sân Petru etc, semnul de adunare era toace, înmormântarea se făcea în cîntir, respectându-se și obiceiurile romane în anumite referințe sociale în sens creștinesc, la mort se adunau creștinii în trastie (tristiae), mama despletită își petrecea copilul la mormânt, chiar și acum pe multe locuri, un băn i se pune în sioriu pentru vama etc. De asemenea vedem, că ceremonia la cununie se prezintă ca un act de sine stătător *) și forma rituală este numai ulterior suprapusă, și unde se observă apriat, că la primirea rituală oriental în formă slavonă, viața socială era cristalizată și învățăturile creștinești erau adoptate conform modului de manifestare a sufletului românesc, și tocmai între aceasta a stat tăria legii românești.

Dela Romani ni-a rămas o grămadă de reguli de igienă, diferite norme referitoare la viața socială, cari toate ascund

*) În comuna Cioara pe mire pe lângă feciori înarmată îl petrece totdeauna și un arcaș cu arc în spate, ajungând la mireasă după cele obișnuite mireasa este petrecută de vornic de trei ori prin arc și tot de atâtea ori i se face cruce cu arc, cum face și preotul cu cununile.

în ele urmele unei civilizațiuni înalte, și ar trebui să facem o deosebire esențială între acestea și între credințe deșerte, farmece și vrăjitorii. Credințele noastre să ținem ce este bun, pentru că sunt învățături bazate pe experiență a lor mii de ani și au valoare indiscutabilă pentru toate timpurile, sunt în conglabur cu preceptele filosofiei timpului prezent. Înainte de a enumera vre-o câteva exemple constat, că ținerea acestora nu e în contradicție cu ideile creștinismului. Sfântul apostol Pavel ne spune în epistola sa către Tesaloniceni: „Sufletul (duhul) să nu l stângeți, prorociile să nu le defăimați, toate să le adevărați, ce este bun să țineți” etc.

Eu țin de foarte greșită purtarea unor preoți și învățători de ai nostri de a persifla obiceiurile păstrate în creștinism dela străbunii nostri fără măcar să le fi examinat, cum sunt în special Marți seara și Vineri seara, de oarece acestea sunt atât de consemnate cu legea românească, încât poporul le ține ca ceva lucru sfânt lăsat de Dumnezeu, fără care nu și-ar putea închipui legea creștină.

Și prin aceea, că pătrata cultă, respective preoțimea și învățătorimea, abandonează aceste obiceiuri de mare importanță pentru trecutul și viitorul poporului nostru, nu educăm poporul, ci din contră îl facem să creadă, că noi nu ținem ca el la legea românească și că preoții cei bătrâni erau mai cu credință față de

2. În urma direcției democratice a partidului, acesta pretinde reformă electorală cu vot universal, egal și secret, precum și împărțirea dreaptă a cercurilor electorale. Întrucât însă o astfel de reformă nu ar putea fi realizată, partidul dorește la tot cazul o astfel de reformă, care să garanteze poporului român o reprezentare corespunzătoare proporției sale numerice. Asemenea e de reformat, pe baze democratice, organizarea municipiilor și sistemul de alegere pentru municipii. Mai ales e de sters virilismul, eventual voturile virile să fie reduse în mod însemnat. Să se decreteze apoi, ca funcționarii comitatensi și comunali nu pot să fie aleși membri ai congregației. În locul viriliștilor și al funcționarilor să se garanteze pe seama clasei inteligente o reprezentare potrivită.

3. Pretinde mai departe regularea dreptului de asociere și întrunire, în spiritul legilor dela 1848, respective asigurarea prin lege regnicolă a acestui drept. Ordinațiunile ministeriale, cari limitează libertatea asocierii și a întrunirii, au să fie scoase din vigoare.

4. Pretinde reducerea dării de pământ și introducerea progresivității în sistemul de dare, cu asigurarea minimului necesar pentru existență. Pretinde mai departe sprijinirea mai intensă a intereselor economice ale comunelor, mai ales acolo, unde comunele duc lipsă de pășune și de păduri. Aci erarii să se îngrijească, să ajungă populațiunea, fără deosebire de naționalitate, în posesiunea teritoriului necesar de pășune și de pădure, fie prin cedare de pământuri erariale, fie prin acordarea de ajutor de stat, ori de împrumuturi ieftine. Pământurile erariale numai atunci să fie întrebuintate spre scopuri de colonizare, dacă nu sunt reclamate de trebuințele populației din localitate ori din vecinătate. La colonizări să fie ținută în vedere justă și populația română.

5. Partidul va reclama și pentru mitropolia gr. cat. română o autonomie la fel cu a bisericii gr. ort. precum și respectarea autonomiei bisericii gr. ort. române, și sistarea tuturor ordinațiunilor și legilor, cari taie în cercul legal de drept al acestor biserici. Pentru ridicarea prestigiului preoției de jos și promovarea intereselor ei, partidul va ține legături strânse cu preoția și va căuta, ca interesele ei juste să fie satisfăcute, iar gravaminele ei de orice soi să fie sanate.

6. Pe terenul instrucției publice, în-deosebi în chestia limbii de instrucție, partidul se ține de principiile călăuzitoare, depuse în legile dela 1868, și dorește modificarea tuturor legilor și ordinațiunilor de mai târziu, contrare acestor legi, respective, a ducerii lor în consonanță cu dispozițiunile din art. de lege 38 și 44 dela 1868. Cu privire la limba de instrucție din școli stabilește următoarele principii:

a) În toate școlile elementare se stabilește ca limba de propunere limba majorității elevilor de școală. Unde însă cel puțin 20%, dintre elevi sunt de altă limbă, aceștia au să primească instrucție în limba lor maternă. Pe lângă aceasta este a să da ocaziune și elevilor din școlile elementare, mai ales acolo, cari vor cere școli mai înalte, să-și poată însuși încă în școlile elementare limba maghiară.

b) În clasele inferioare ale institutelor medii și superioare de stat este de întrebuintat pe lângă l. maghiară ca limbă de instrucție, încă și limba maternă a elevilor, ca limbă auxiliară. Dar și în școlile medii și superioare confesionale române, este a se propune limba maghiară în măsură, ca fiecare elev să o cunoască după absolvarea școlii perfect de bine, în graiu și scriere. De acest lucru sunt datoare să se îngrijească, în cercul lor de competență, și confesiunile susținătoare de școli, în interesul lor bine priceput, cu privire la teologiile și pedagogiile lor în scopul, ca fiecare preot și învățător confesional să cunoască bine limba statului. În ținuturile de diferite limbi, respective naționalități, la toate școlile existente, ori de aci încolo înființate, au să fie aplicați numai astfel de învățători, cari cunosc limbile usitate pe acolo. Principiile călăuzitoare, stabilite acum, au să fie ținute în vedere la toate școlile de specialitate, de stat, confesionale ori comunale, și legile contrare au să fie modificate amănunțit acestor principii călăuzitoare.

7. În acele părți ale țării, unde Românii trăiesc în mase mai compacte, este a se aplica în mod just § 27 din art. de lege 44 dela 1868 la împlinirea tuturor oficiilor publice, cu deosebire a celor centrale. Prin urmare, în astfel de ținuturi, pe lângă calificăția egală, sunt de preferat funcționarii de limba română. Afară de aceasta guvernul să se îngrijească, să fie aplicată și în singuraticile ministerii, la judecătoriile înalte și la judecătoriile administrative, funcționari pe deplin calificați de naționalitate română.

8. În administrație, tot așa și în justiție, limba maternă a populației române are să fie întrebuintată la comună, la comitat și la judecătoriile de prima instanță, în măsura prescripției și de articolul de lege 44 dela 1868, și reclamată, atât de interesul poporului, cât și de al serviciului public. Ordinațiunea dată cu privire la calificăția de limbă a funcționarilor de stat și administrativi din partea ministrului de interne, contele Andrassy, este a se prevedea cu sancțiune severă până la regularea acestei chestiuni prin lege regnicolă. Iar prin dispoziție legislativă este a se decreta cu privire la toți funcționarii publici, că în ținuturi naționaliste, atât la administrație, cât și la forurile prime judecătorești, pot să fie aplicați numai funcționarii cari cunosc limbile de acolo în graiu și în scriere; iar funcționarii deja aplicați să fie îndrumați să-și însușească aceste limbi în termen fix.

9. Deoparte din punctul de vedere al conservării, libertății, gândirii și al libertății de presă, de altă parte din punctul de vedere al promovării păcii naționaliste, procesele politice, respective de presă, sunt a se reduce, intențându-se numai în cazul, când scopul de a agita este evident. În scopul acesta procedura penală este a se modifica astfel, că în procese de acestea curia reg. ung. să poată supracensura și eventual cassa ori schimba sentințele, atât ale judecătoriei, cât și ale curții cu jurați. În scopul contrabalansării mai cu succes a acestor agitațiuni păgubitoare și al evitării emoțiunilor provocate de dese condamnări, ar trebui să fie estinsă instituțiunea condamnărilor condiționate și asupra acestor fel de procese, și pedeapsa dictată persoanelor condamnate să fie executată numai în caz de repetiție. Aceste dispozițiuni să fie apoi aplicate cu toată rigoarea și fără parțialitate, atât față de presa naționalistă, cât și față de cea maghiară. Din considerații față de restabilirea raporturilor frățesti, între naționalitățile din patrie, pe baza cerințelor dreptății și echității, toate persoanele condamnate pentru delicta politice, respective de presă, au să fie grațiate, sub condiția că în cazul comiterii unui nou delict de asemenea natură, vor fi considerate ca recidiviste, și vor fi împărțite de tratarea mai aspră, espusă mai sus.

10. Partidul desaprobând și condamnând amestecul oricăror factori din străinătate în afacerile interne ale țării, se va năzui, să fie scutit poporul român din patrie de orice influență din afară. Cu considerare apoi la raporturile de alianță, născute din comunitatea de interese ce există între monarhia noastră, respective Ungaria și regatul român, partidul se va năzui ca raporturile acestea de prietenie să fie întărite prin mijloace legale, mai ales prin orientarea și îndrumarea corectă a opiniei publice din România, pentruca între aceste două țări și națiuni să se lege o alianță corespunzătoare comunității de interese și reciprocității.

Partidul moderat român va pune, pe baza programului acestuia, în cercurile electorale românești parte candidați proprii, parte astfel de candidați, de altă naționalitate mai ales maghiară, cari iau poziție pentru pacea naționalistă și pentru pretensiunile poporului român, cuprinse în acest program. Deputații aleși pe baza acestui program se vor alătura în dieta ungară la acel partid regnicol, care se declară gata a le primi și sprijini pretenșiunile. Întrucât toate ori mai multe partide regnicolare se arată aplicabile spre aceasta, deputații partidului moderat român se pot alătura la oricare. Iar întrucât nici unul dintre partidele regnicolare nu ar fi aplicat a se uni cu ei pe astfel de baze, deputații moderat români formează grupare afară de partide, până o astfel de asociere și cooperare va fi posibilă.

Cronică pedagogică.

Despre Kant.

Lumea cărturarilor din țara noastră trăia pe la anul 1750 zile de indoliență și grea încercare. Valurile scepticismului englez, stărnite de filosoful Hume, inundase întreaga Germanie. Închinătorii minții omenesci, filosofi luminați, erau copleșiți de nedumerire. Sistemele lor clădite cu atâtă dibăcie dialectică trosneau în încheituri, iar dialectica, scara aceasta, pe care atât de ușor se înălțau la ideea Dumnezeuirii, se clătina în toate părțile. Și nici o nădejde în viitor. Începuse deja să incolțească destrăbălarea în gândire și în moravuri, căci nimic nu mai era sigur, nici un lucru nu mai oferea valoare absolută.

Dar, când valurile indoiei băteau mai vrăjmaș, când luntrea minții cea mai

primejduită, se trezi prin desnădejdea celor mulți și micii de suflet, un bărbat, care prin credința lui în puterea moralității și a științei, știu să mulcomească furtuna. Bărbatul mântuitor era filosoful Kant.

Născut în nordul Germaniei, el nu căuta alte ținuturi ci își făcu studiile, acasă „căci nu locul face să fim mai înțelepți și mai covârșiți, ci aceasta mai ales atârână de la voia noastră”. În tărâgul Königsberg i se desfășură întreaga viață. Catedra îi era altarul, la care slăja cu o sfîntenie și cucernicie ne mai pomenită. Doar era predicator, dăhovnic în cel mai înalt înțeles al cuvântului. Duhul dumnezeesc, simțit în vremi de Socrate, s'a pogorât și în sufletul lui și „el vorbea mulțimii pentru mângăierea și pentru luminarea pentru fericirea ei”, și se dojenește pentru cea din tinereță necuvincioasă dormire în patul asernut de Leibnitz și Wolff.

Da, cărturarilor aceste, cu fața îngustă luminată de ochii mari vineți, simți în el chemarea cea înaltă de a fi premeditor de suflete și inteligență, se simți reformatorul gândirii omenesci și astfel pregătitor de vremuri. Cu puterea sa de intuiție înțelege că noi, cu ajutorul rațiunii nu ne putem ridica la plasmuirea și cunoașterea adevărată a lui Dumnezeu, nu putem ști ce ne așteaptă după moarte, nu putem cunoaște simburile lucrurilor, ci numai fenomenele; pe de altă parte e convins că lumea aceasta nu e numai un complex de fenomene, dar temeiul fenomenului nestatornic trebuie să fie ceva etern, o ordine care nu se schimbă și prefăce; el ajunge la convingerea, că trebuie să fie în univers o ordine morală și că trebuie să existe o știință. Moralitatea și știința sunt temeiurile credinței lui, o credință nouă, care-l ajută să schimbe concepția lumii și a vieții de până acum.

Dar Kant nu e numai creatorul filosofiei moderne ci totodată și un îndrumător de samă al educației. Noi Românii abia-l cunoaștem ca pedagog, ba poate deloc; pe când eu îl țin de unul din cei mai de frunte dascăli răsăriți în istoria neamului omenesc. Adevărat, Kant n'a scris nici un tractat pedagogic, a ținut însă cursuri despre educație, deoarece pe vremurile acelea, fiecare profesor de filosofie era dator să prelegă și ceva pedagogie. Materialul preles nu l-a aranjat, deși cam defectuos, un ucenic de al lui cu numele Rink, care ne mai spune că prelegerile le ținea maestrul în cadrele cărții de pedagogie a lui Bock, prescripție de guvern. Deci nici Kant nu și-a putut espune vederile sale de tot liber. Dar ideile fundamentale din sistemul său de educație ne vădesc legături puternice cu principiile sale filosofice. Convingerea „că omul nu e alta decât produsul educației” se depărtează mai mult de convingerile profesate în „Religion innerhalb der Grenzen der blossen Vernunft”, și de ideile etice.

În cele următoare ne vom osteni a tâlmăci ideile pedagogice ale lui Kant, ajutați fiind de espunerile englezului Brownig.

Kant pleacă dela convingerea că omul e produsul educației, numai prin educație ajungem oameni, și anume devenim aceea, la ce ne ajută creșterea de care ne împărțăm. De aceea e foarte primejdios a da odraslele noastre în mâna unor ființe nedesăvârșite, căci obăduirea oamenilor răi strică și pe supuși buni. Cu cât crescătorul e mai desăvârșit, cu atât mai mult ucenicul se va apropia de perfecțiune. Cere să se introducă o reformă radicală în educație, anume să se înființeze un fel de *alumnee*, în fruntea cărora să steie o familie model de viață morală și intelectuală. Ideea unei reforme nici n'a rămas fără luare aminte a unor pedagogi, mai ales a pedagogului Herbart.

Copilul moștenește dela strămoșii săi germenii diferitelor facultăți trupesti și sufletești, cari sunt asemenea sămânțelor aruncate în pământ. Sămânțele au lipsă de ploaie și soare, tot astfel și germenii au nevoie de esitare și cultivare întru cele bune spre desăvârșirea omenescă, „căci nu individul este chemat pentru desăvârșirea cea mai înaltă, aceasta o ajunge numai genul”.

Educația e un meșteșug, o artă, care numai prin muncă continuă și chibzuită a generațiilor se perfecționează. Generația de astăzi este învățătorul generației de mâine, iar generația de mâine are nevoie să cunoască toate încercările și întreaga bogăție de experiență a generației de astăzi, ca la vremea sa, să se știe folosi cu isbândă de ele.

Da, primim procesul educației mai de aproape, ne vom convinge că e de 2 feluri anume: există o educațiune „mechanică” sau „empirică”, adică fără plan, întâmplătoare, și una „logică”, chibzuită, care zidește pe baze științifice. La întrebarea că oare care e mai corăspun-

zătoare? răspundem: cea cu temeuri științifice, deoarece o creștere săvârșită fără plan și fără scop bine hotărât se asemănă muncii lui S'isuf.

Un principiu elementar al pedagogiei moderne (!) pretinde, ca în educațiune să ținem în vedere viitorul omenimii, care între împrejurări poate fi mai bun decât prezentul; prezentul să se considere așa zicând ca neesistent. Copiii trebuie crescuți în vederea scopului final al neamului omenesc. Darere însă că adevărul acesta nu s'a împărțit de nici o atenție! Părinții caută și astăzi numai la foloasele prezentului, iar stăpânirile se interesează de trebuințele guvernării. Factorii acestia deopotrivă să fac vinovați de grele păcate, iar cei păcătoși nu sunt vrednici de înaltă chemare: Nobilitarea tinerelor generații. Educația trebuie scoasă din mâna lor și încredințată bărbatilor de specialitate, cărturarilor luminați (Platon). Kant desigur influențat de reclamele filantropistului Basedow pe de o parte, pe de alta de mișcătoarea expunere a educației lui „Emil” prețuește școlile în cari se fac experimente cu metodele noi, (filantropiste și naturaliste) mai pe sus de cât seminarile, doar pedagogia e înainte de toate o știință practică, experimentală (Kritik der praktischen Vernunft).

Noțiunea „educație” cuprinde în sine mai multe probleme, și anume 1. disciplina, sau înblânzirea năvurilor naturii oarbe, 2. cultura sub care înțelegem dezvoltarea inteligenței și a sentimentelor 3. civilizația care ține a crește din individul om o ființă socială. 4. moralitatea în puterea careia omul devine mai bun.

(Va urma.)

Adunarea generală a „Asociațiunii”

Programul

festivităților ce se vor aranja din prilejul adunării generale a „Asociațiunii” pentru literatura română și cultura poporului român”.

Luni, 11 Octombrie st. n. 1909.

Primirea oaspeților. Seara de cunoștință la orele 7 și jum. în „Restaurantul Brote” (Palatul arhidiececesei).

Mărfi, 12 Octombrie st. n. 1909.

La orele 8 și jum. serviciu divin în catedrală (Str. Măcelarilor) și în biserică gr. cat. din Poarta-Turnului.

La orele 10 și jum. a. m. ședința I. a „Asociațiunii” în sala festivă a „Casei Naționale”. Imediat conferința dlui Ioan Agărbicean.

La orele 1 și jum. p. m. banchet în sala dela „Unicum” (Str. Poplăcii).

După banchet vizitarea instituțiilor culturale românești din Sibiu: Catedrala, Muzeul „Asociațiunii”, Școala de industrie etc.

La orele 8 seara concertul „Reuniunii române de muzică din Sibiu”, în sala dela Gesellschaftshaus.

Mercuri, 13 Octombrie st. n. 1909.

La orele 10 a. m. ședința II. a „Asociațiunii” în sala festivă a „Casei Naționale”.

La orele 4 p. m. ședința festivă a secțiunilor științifice literare.

Conferința dlui Dr. V. Branice „Despre Alesandru de Mocșonyi”. Împărțirea premiului „Andrei Murășan”.

La orele 8 seara petrecere cu dans aranjată de „Reuniunea femeilor române din Sibiu” în sala dela „Gesellschaftshaus”.

Spre orientare anunțăm, că Joi sara, în 14 Octombrie se va reprezenta în teatrul orășenesc „Jertfa”, dramă într'un act de dl Miclescu și „Sezătoarea” dlui Tib. Brediceanu.

Ceice doresc să fie încautirați la Hotel (Römischer Kaiser, Neurichter, Mihai, Smidt, Barbu) sunt rugați, să-și angajeze singuri de timpuriu camerele necesare. Ceice preferă a fi adăpostiți în cuartire particulare, binevoiască a se anunța cel mult până la 5 Octombrie nou la dl Romul Popescu funcționar la Albina, în Sibiu-Nagyszombat. Bilete pentru banchet a 6 coroane tacă-mal precum și pentru producțiunile artistice — a 3 cor. a 2 cor. a 1 cor. — se pot procura la casierul dl Eugen Vancu în birourile „Asociațiunii” în zilele 10—13 Octombrie st. n. Onoratul public este cu insistență rugat să binevoiască a să anunța din bună vreme, mai ales pentru banchet. Eventuale informațiuni se pot cere dela biroul „Asociațiunii”. (Casa națională, Stadtpark).

Comitetul aranjator.

Conferențe preoțești.

Convocare.

Conferența preoțească pentru anul curent o convoca în comuna Șeica-Mare pe ziua de 14/27 Octomvrie cu următorul

Program:

1. Serviciu divin la 9 oare s. m. prin preoții Teofil Holerga, Nicolae Rusu și Pompeiu Morușca, iar cu predica sărbătoare se înscăinează preotul T. Stancioiu.
2. Deschiderea conferenței, constatarea membrilor prezenți și constituirea.
3. Discuțiune asupra modului cum s'a servit și asupra predicii.
4. Comunicarea ordinelor consistoriale.
5. Stabilirea statutului pentru înființarea reunității de familie.
6. Raportul comisiei asupra rapoartelor dela singuraticii parohii. (Toți parohii sunt îndatorți ca în 8 zile dela publicarea acestui convocator să aștearnă oficiului protopresbiterial rapoartele anuale despre activitatea lor în parohii).
7. Raportul comisiei în cauza înființării conferențelor religioase.
8. Designarea locului și a temelor pentru conferința anului viitor.
9. Eventuale propuneri.
10. Vizitarea cancelariei parohiale.

Mediaș, la 16/29 Sept. 1909.

Romul Mircea,
protopresbiter.

Adunarea generală

„Reuniunii sodalilor români din Sibiu”.

Duminecă, în 26 Septemvrie n. 1909, Reuniunea meseriașilor noștri sibieni, din prilegiul ținerii adunării generale, a avut o rară și înălțătoare sărbătoare. La ora 2 d. a. salele spațioase ale Reuniunii erau ticsite de membri: maeștri și sodali, dornici de a afla rezultatele finale, la care Reuniunea a ajuns după activitatea rodnică, dezvoltată pe toate căările, ce duc așezământul la înflorire, ear pe membrii săi la mândrie și îndestulare.

În cuvântul de deschidere al adunării, prezidentul nostru dl Victor Tordășianu aduce drept justificare pentru întârziata ținere a adunării generale faptul că, cu abateri dela alte comitatii similare, Reuniunea noastră prin comitetul său bine regulat ședințe administrative săptămânale, în ființa de față a tuturor membrilor, în cari ședințe să tracteze și să hotărâsc toate afacerile, ear acestea apoi să aduc la cunoștința obștei în așa zisele ședințe literare lunare ale Reuniunii.

Raportându-se la actele mai marcante din viața Reuniunii, la care cu carmăci ei, cu scop de a asigura pentru membrii adăpostul și scutul recerut și neapărat la săvârșirea lucrărilor multe și varii, au ținut de prima datorie a lor de a câștiga pentru Reuniune un imobil, o casă a noastră, pe care noi să fim stăpâni și în care neconturbați de nimeni să putem scrie spre ținutele înscrise în inimile noastre ale tuturor. În această năzuință a noastră norocul ne a călăuzit întotdeauna.

Astăzi, zile dl Tordășianu, când vă pot saluta în această casă a noastră și frumoasă și spațioasă și luminoasă, mi se umple inima de bucurie și sentimentele de recunoștință mă îndeamnă să aduc în treg tributul recunoștinței mele harnicilor membri ai comitetului nostru, harnicilor membri ai Reuniunii și mai ales publicului mare, care în frunte cu preabunul nostru patron, cu I. P. S. Sa domnul ehpiscop și metropolit S. Meșianu, pătuns fiind de marea importanță a clasei noastre de mijloc, au srit cu toții în ajutorul nostru și au sprijinit întreprinderile noastre. Dacă ni-ar fi lipsit sprijinul și ajutorul obștei noastre, cu toată dragostea și bunăvoința, ce sălășluște în inimile noastre pentru binele și înflorirea așezământului nostru, de gust ar fi înlocuit răvna noastră, neplăcere ar fi înlocuit dragostea, ce am arătat-o cătră tot ce ne înconjoară. Contribuțiile, darurile aproape zilnice ale obștei noastre, îndemn au fost și pentru cei mai lipsiți dintre noi de a sări și ei cu obolul lor la înmulțirea avutului nostru, din care cu timpul să beneficieze urmașii noștri și să preamărească pe plămuntorii așezământului nostru. Va veni o vreme, când nu va fi meseriaș român, ori unde s'ar găsi el, care să nu urmeze exemplele grăitoare ale meseriașilor noștri, căci noi ne am mulțumit a aduna în jurul nostru numai pe sodalii noștri, oi adunat-am, chemat-am la lucru pe vrednicii maeștri, apoi pe fiitorii meseriași, pe învățăceii noștri, ba pus am la contri-

buire și pe femeile noastre. Din aceasta lucrare armonică a noastră vedem închiegându-se familii de meseriași; vedem așezându-se în orașul nostru tot mai mulți maeștri desinestătători; vedem cum me-reu curg, ca la un adevărat focular și aproape zilnic, calfe și învățăcei, doritori de a se încălzi și a se lumina în apropierea noastră; vedem cum lucrările noastre apreciate sunt și cum producțiile noastre publice, de orice natură ar fi ele, cercetate și spriginite sunt de tot ce cu inimă adevărată este pentru binele obștesc; vedem cum tot mai mulți din să se numere între debutanții școalei noastre publice, la ședințele noastre literare și astfel să contribuie la luminarea și desptarea celor mai puțin favorizați de soartă; vedem cum aceste „ședințe literare”, la cari contribuie cu luminile lor bravi profesori de mai noștri, cu timpul pot lua înfruntul tot mai mari, pot deveni din ce în ce mai folositoare și vor putea cuprinde toate eltele noastre sociale; vedem cum Reuniunile surori, din alte centre, încurajate sunt, îndemn iau din lucrările noastre în mână lor; vedem cum Reuniunea meseriașilor „Andreiana”, din Sebeșul săsesc, avântatu s'a, cea dintâi după noi la aranjarea unei expoziții industriale, ear după ea, sora noastră mai mică, Societatea meseriașilor din Blaj e a treia, care a ținut să stabilească pentru frații meseriași de acolo un punct de mândrie, o epocă de înălțare prin aranjarea expoziției de acolo; vedem cum o samă de societăți, cari până aci trăiau în lăncezire, au crezut de sosit timpul de a se reculege din amorire și de a relua firul lucrărilor, ce lor le sunt rezervate și vedem în fine cum oameni de inimă să sacrifice prin susținerea derivate cum a fost „Meseriașul” din Lugoj și cum e „Munca” din Sebeșul-săs, care cu mari jertfe s'a dus pentru a reprezenta interesele clasei noastre de mijloc etc. etc.

În cele din urmă dl Tordășianu făcând mențiune de darurile, cu cari Reuniunea a ținut să-l recompenseze pentru ostenelele sale, anume de inelul ce i s'a dăruit, de albumul cu iscăliturile membrilor, de scaunul de onoare de „Cartea de durerioasă memorie”, când d-sa a fost greu bo'nas, de fondul „Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace și cu alipire cătră Reuniune”; de prețiosul orologiu de părete etc. etc., mulțumeste membrilor și-i asigură de dragostea sa.

De încheiere, exprimând mulțumita și recunoștința Reuniunii celor 8 membri fondatori și 17 pe viață, cari în mod atât de vrednic au srit în ajutorul nostru și punând în vedere, cum măestrul frenzelar dl Petru Moga, a ținut a să însorie chiar a stăzui în șirul membrilor fondatori cu taxa de 100 cor., chemându-ne la armonică conlucrare, declară adunarea generală deschisă.

(Va urma).

„Un participant”.

NOUTĂȚI.

Ziua Regelui. Astăzi fiind ziua onomastică a Maiestății Sale Împăratului și Regelui nostru Francisc Iosif I., s'a celebrat serviciu divin în catedrală, prin însuși I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Metropolitul Ioan Meșianu, asistat de P. C. Sa Arhimandritul Dr. Ilarion Fușcariu, de P. C. Sa protosinelul Dr. Eusebiu R. Roșca și de diaconul Dr. Vasile Stan. Au fost de față elevii seminaryali, elevele școalei civile de fete a „Asociațiunii”, profesorii și alt public.

Sfințire de biserică. Actul sfințirii bisericii nouă gr. or. din Sălcia-de-jos tractul Lupșei, se va săvârși prin mandatarul Înaltpresfințitului domn Arhiepiscop-Metropolit P. C. Sa Dr. E. R. Roșca, protosinel, la 27 Septemvrie (10 Octomvrie) 1909, la orele 7 a. m. După sfințire la orele 2 p. m. se va da banchet, cuverta 4 cor., urmat de petrecere cu joc. Prețul de intrare: de familie cu 3 persoane 4 cor., de persoană 2 cor. Venitul curat este destinat fondului bisericii nouă. Surșasolviri în favorul bisericii nouă se primesc cu mulțumită și se vor cuita pe cale ziaristică.

† Grigorie G. Tocilescu. Cu adâncă părere de rău înregistram moartea profesorului universitar din București, Grigorie G. Tocilescu, membru al Academiei Române, neobositul conferențiar și mare arheolog, întămpinat Vineri după amiază în București. Era de 64 ani. Decedatul era bolnav de inimă, și înainte cu o lună plecase în Germania, Dumineca trecută s'a reîntors a-

casă, simțindu-se mai bine. La câteva zile boala s'a agravat și laborioasa viață. A fost înmormântat ieri, Duminecă, cu pompă bimeritată. Odihnească în pace!

Viriliștii români ai comitatului Sibiu pe anul 1910 sunt următorii: Excel. Sa metropolit Ioan Meșianu 4486 cor. Parteniu Cosma directorul „Albinei” 2762 cor. Dr. Octavien Rusu avocat (Sibiu) 2244 cor. Nicolae Vidrighin proprietar (Rășinari) 1492 cor. George Imbăruș inginer (Sibiu) 1200 cor. Ioan de Preda avocat (Sibiu) 992 cor. Ioan B. Boiu paroh ort. (Sibiu) 972 cor. Dr. Vasile Preda avocat (Sibiu) 928 cor. Ioan Mihail hotelier (Sibiu) 854 cor. Alesandru Lebu proprietar (Sibiu) 840 cor. Ioan Bozdoc proprietar (Veștem) 838 cor. și Petru Comșa comerciant (Săliște) 817 cor.

Carte oprită. Ministrul de instrucție a oprit folosirea în școlile primare din Ungaria a manualului „Istoria patriei și elemente din ist. universală” de Ion Darius.

Dșoara Cella Delavrancea, fiica dlui Barbu Șt. Delavrancea și absolventă a conservatorului din Paris, a vizitat în zilele acestea Sibiu în societatea familiei Arion, și a promis că în iarna ce vine va concerta în orașul nostru, precum și în alte centre românești din țara noastră.

Constituire. Comitetul societății de lectură a teologilor ort. români din Arad, s'a constituit pe anul școlar 1909/10 în ședința ținută la 9/22 Septemvrie 1909 sub prezidiul P. C. Sale dlui Roman R. Ciorogariu, director seminaryal, protosinel, în modul următor: 1. Președinte: Avram Sădeanu, prof. sem. — 2. Vice-președinte: Demetriu Morariu teol. cl. III. — 3. Notar I: Ioan Cloara, teol. cl. III. — 4. Notar II: Solomon Duma, teol. cl. I. — 5. Cassar: Traian S. Seculin teol. cl. II. — 6. Controlor: Iuliu Halmejan teol. cl. III. — 7. Bibliotecar: Demetriu Roșcoș, teol. cl. II. — 8. V. bibliotecar: Gheorghe Ciuhedelean teol. cl. I. — 9. Econom: Liviu Dehelean teol. cl. II. Membri în comisia literară: 1. Virgil Balz teol. cl. III. — 2. Sabin Ștefă teol. cl. III. — 3. Gheorghe Petrișor teol. cl. II. — 4. A. Budiu, teol. 5. Gheorghe Cosma teol. cl. I. — 6. Gheorghe Constantin teol. cl. I. Comisia revizoră: 1. Traian Barzu teol. cl. II. — 2. Cornel Leucăș teol. cl. I. Secretar: Ioan Jurca, teol. cl. II.

Principesa Luisa de Belgia, sora principesei Stefania se va stabili în Ungarie, unde are de gând să-și cumpere o moșie potrivită.

În Achilleion din insula Corfu, în urma dorinței exprimate de împăratul Wilhelm, va fi așezat un monument al împărătesei Elisabeta.

Adunarea de toamnă a congregațiunii din com. Aradului a votat suma de 1000 cor. pentru răscumpărarea locului, unde au fost executări în 1849 cei 13 generali rebeli maghiari. Membrii români ai congregației au protestat în contra acestor hotărâri.

† Gheorghe Moceanu, un vechiu profesor de gimnastică, a încetat din viață în București la vârsta de 76 de ani. Lui i se datorește în cea mai mare parte răspândirea gimnasticii în țară, precum și înființarea de societăți în acest scop. Denastere era ardelean, a făcut călătorii prin toată lumea, făcând cunoscute pretutindenea danțurile noastre naționale. În mormântarea i s'a făcut Joi. Odihnească în pace!

Societatea de lectură a desp. ped. dela institutul gr. or. rom. din Arad, s'a constituit pe anul școlar 1909/10, în ședința ținută la 9/22 Septemvrie 1909 sub prezidiul P. C. S. D. Roman R. Ciorogariu director sem. în modul următor: Președinte Avram Selean prof. Vice președinte: George Olariu ped. cl. IV. Secretar: Grigorie Ardelean ped. cl. III. Notar I: Mihail Bocșa ped. cl. IV. Notar II: Vasile A. Drincu ped. cl. III. Cassar: Petru Dulh-z ped. cl. III. Controlor: Teodor Baloșiu ped. cl. IV. Bibliotecar: Ioan A. Costan ped. cl. IV. Arhivar: Emilian Cătană ped. cl. III. Comisia lit.: Iosif Chișiu, Eugen Spinăruș ped. cl. IV.; Constantin V. Fărcășiu, Crăciun Lerințiu pep. cl. III.; Mihail Pleșiu ped. cl. II.; Teodor Selejan ped. cl. I. Comisia muzicală: Virgiliu Lugoian ped. cl. IV.; Miron Herețiu ped. cl. III.; Valeriu Popoviciu ped. cl. II.; Nicolae Barbu ped. cl. I. Comisia revizoră: Augustin Pop ped. cl. IV.; Ioan Petroviciu ped. cl. III.

Hymen. Domnul Valeriu Dragoș absolvent de teologie, și dșoara Marioara Gabor, căsătoriti.

Cripta călugărilor capuțini, în care își dorm somnul de vezi membrii casei noastre domnitore, a fost transformată și lărgită în zilele acestea, dovădindu-se prea strâmtă pentru așezarea sicriilor. La 1 Noemvrie cripta va fi cu totul gata.

Reprezentare de operă. Reuniunea sibiană „Männer-Gesangverein” va da Marți în 5 Octomvrie n. în sala teatrului „Hans Heiling”, în 3 acte și un prolog, cu muzică de Marschner. Opera se va reprezenta în mai multe seri. Începutul la 7 ore.

Din Belgrad anunță foile Sârbești că directorul domeniilor coroanei Vuici, la propovădirea regelui Petru, a întocmit o nouă ordine de casă pentru curtea sârbească. Punctul cel mai interesant în această nouă ordine este acela, unde se oprește membrilor din familia regală să facă datorii mai mari decât un sfert din apanajul de care se bucură.

Ucidere din milă. Ștefan Molnar, proprietar în Strigoni, într-una din nopți si-a sugrumat nevasta bolnavă și nebună. Arestat și întrebat de ce a omorât-o, a răspuns, că n'a mai putut răbda să-și vadă soția, cât de grozav suferă; și ca s'o scape de chinuri, i s'a făcut milă de ea, și a sugrumat-o.

Una-alta. Cetim într-unul din ziarurile românești: „... și cari lucruri se află împreună cu alte multe în muzeul dela Broos”. — Alt confrate, tot cu sentimente bune românești, dar cu aceleași cunoștințe geografice, scrie: „... și apoi de Șasváros”. Dacă acești iubitii aproape tri confrăți ar frunzări „Dicționarul” cu numiri de localități, publicat în anul acesta de „Asociațiune”, ar afla ușor că Șasváros e numirea nemțească, Szászváros se zice pe ungurește, iar românește este tocmai — Orăștie. Ca să se știe.

„Votul Universal.” Dl Dr. Romul Boilă, avocat în Dicioșanmărtin, ne anunță că a pus sub tipar o lucrare sub titlul acesta. Cartea va apărea în decursul lunii curente și se poate comanda dela autor, precum și dela toate librăriile românești cu prețul de 1 cor. + 10 fil. porto. De același autor au mai apărut: „Dreptul de alegător la alegerea deputaților dietali”. B'aj 1905. Prețul 50 fil. + 10 fil. porto; și „Dreptul de alegător comunal. Organizația reprezentanței comunale. Alegerea antistiei comunale”. Dicioșanmărtin 1909. Prețul 80 fil. + 10 fil. porto.

În loc de anunțuri de căsătorie. Dl Valeriu Dragoș ales capelan în Finteuș-mare, în loc de anunțuri din prilejul căsătoriei sale cu dșoara Mărioara Gabor (Sibiu), dăruște fondului „Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace”, suma cor. 10.

Recunoștință ministerială. Ni se scriu următoarele: Ca în toți anii, ministrul de agricultură în înaltul ordin dto 3/VIII a. c. Nr. 70648 a înscris și în anul acesta recunoștință zelosului preot Nicolae Cărpinișan din Răhau, pentru acuraptoarea și neobosită activitate dezvoltată ca raportor agronomic, în anul 1908. Noi, cari cunoaștem pe părintele Cărpinișan din teneinoșile sale prelegeri economice ținute în comunele din departământul Sebeș al Asociațiunii, numai felicităm pe tem, că și între puținii raportori din neamul nostru se distinge. L.

La fondul de 20 bani al „Reuniunii sodalilor români din Sibiu” pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare au mai dăruit: George Bendorfean, măestrul lustrator, 40 bani; Maniu Băncilă, învățăcel croitor, 50 bani; Nicolae Bembă, învățător (Sibiu), 40 bani; Nicolae Băieșan, paroh (Bucium Ibsita), 1 cor.; Alexandru Predovici, m. curelar (Râmnicul Vâlcei) 40 bani și V. Tordășianu 10 bani.

Petrecere în Lupeni. Petrecere cu dans se va aranja Duminecă în 10 Octomvrie 1909 st. n. în sala dela hotelul Lohstein din Lupeni. Începutul la 8 ore seara. Prețul intrării: de persoană 2 cor., de familie 3 cor. Ofertele marinimoase să vor chita publice. Venitul curat este destinat în favorul edificării bisericii gr. ort. din loc.

Poșta redacției.

Dlul I. M. în D. Administrația ziarului ne asigură, că de aici își merge foaia regulat. Trebuie să dea poșta și vina, mai ales că primești foaia ruptă, ori știrbită.

Nr. 565/1909.

[356] 1-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna **Gelmar**, parohie de clasa III devenită vacantă prin promovarea parohului de protopresbiter la Geoagiu, pe baza deciziei consistorial Nr. 9856 Bis. 1909 din 24 August, prin aceasta să publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt toate venitele parohiei fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Fiitorul paroh va avea să plătească darea după pământurile bisericesti pe care le folosește.

Concurenții vor avea a-și substerne rugărilor concursuali, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul deschis și a să prezenta în modul prescris de regulamentul parohial în vre-o Duminică ori sârbătoare la biserică spre a face cunoștință cu parohienii.

Orăștie, la 17 Septembrie 1909.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al tractului Orăștie în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 487/1909 prot.

[338] 3-3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de paroh în parohia de clasa I **Cristian**, protopresbiteratul Sibiiului, se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post de paroh sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor preotești dela stat.

Reflectanții la acest post să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul indicat și prealabilă încunoștințare a acestuia să se prezinte în vre-o Duminică sau sârbătoare la biserică pentru a cânta, predica și eventual a oficia sf. liturgie.

Sibiiu, în 7 Septembrie 1909.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al tractului Sibiiului în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

Nr. 123-1909.

[337] 2-2

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de învățător la școala noastră din **Archita** protopresbiteratul Cohalm se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt salariu de 600 coroane eară dela 1-a Iuliu 1910 întregirea salariului conform legii școlare, cuartir în edificiul școlii și lemne de foc.

Concurenții să-și trimită cererile cu documentele recerite la subsemnatului oficiu protopresbiterial, și încât este posibil să se prezente în parohie spre a-și cunoaște poporul.

Cohalm, în 5 Septembrie 1909.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Cohalmului în conțelegere cu comitetul parohial.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Nr. 530/1909.

[354] 2-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului al 2-lea, dela școala română gr. or. din **Balonir**, devenit vacant prin pensionarea învățătorului, prin aceasta se scrie concurs, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: Până la 1910, 1 Iulie salariul în bani 600 cor. Pentru cuartir, bani în sumă de 100 cor. Pentru lemne de foc, un stângin de lemne sau preț al acestuia în bani 20 cor. Dela 1910, 1 Iulie salariul complet conform legii, Art. XXVII din 1907.

Concurenții au a-și înainta cererile conform legii în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterial, în termen arătat și a să prezenta la sfânta biserică pentru a și arăta dexteritatea în cântări și ritualul bisericei, fiind îndatorat cel ales a instrui elevii, și a cânta cu ei la sfânta liturgie regulat.

Cuincuenalul se va da numai după 5 ani de serviciu la această școală socotit dela ziua alegerii.

Să notează că la acest post vor fi preferite învățătoarele de cari au absolvat cel puțin 4 clase gimnaziale și au 4 ani de pedagogie, fiind în stare a propune în mod sistematic lucrul de mână la fetele a căror nu măr e mai mare ca la băieți.

Orăștie, la 6 Septembrie 1909.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Orăștiei în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 961-1909

[352] 2-3

Concurs.

În sensul veneratului ordin consistorial din 7 Iulie a. c. Nr. 8002 Bis. prin aceasta se publică concurs pentru întregirea parohiei de clasa a III a **Nadișul-român** cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt cele satorite de comitetul parohial și fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenții au a și așterne suplicii de concurs, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în termenul sus indicat, și a se prezenta în timpul și modul prescris în Regulamentul pentru parohii, în vre-o Duminică sau sârbătoare la biserică din aceasta parohie spre a cânta, predica și eventual a celebra sf. liturgie.

Cluj, 31 August 1909.

Oficiul protopresbiterial român gr.-or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Nr. 927/1909.

[351] 2-3

Concurs repetit.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa III, **Șpálnaca**, protopresbiteratul Târnava se scrie prin aceasta nou concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotației dela stat, având fiitorul paroh îndatorire a plăti darea erarială după porțiunea canonică, cu toate accidentele ei, și a se ști că dela 25 familii felderile de curuz și zilele de lucru compet cantorului.

Doritorii de a ocupa acest post să-și așternă cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterial în Cetatea de baltă (u. p. Kükülvár) până la termenul sus indicat, având a se prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare la biserică cu știrea protopresbiterului, spre a cânta, eventual a celebra și cuvânta.

Cetatea de baltă, 12 Sept. 1909.

Oficiul protopresbiterial ortodox român al tractului Târnava în conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 540/1909.

[355] 2-3

Concurs.

Pentru instituirea unui capelan lângă parohul neputincios Simion Ghibu, în parohia din sus, de clasa a II a din **Pianul de sus**, în urma deciziei consistorial din 11 Decembrie 1907 Nr. 13089 B. să publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt jumătate din venitele în tab. B. pentru dotațiunea dela stat.

Concurenții au să-și așternă cererile instruite conform normelor din vigoare, în termenul deschis, oficiului protopresbiterial al Sebeșului și înainte de alegere a să prezenta în biserică spre a cânta, respective a celebra și cuvânta.

Pianul de sus, 13/26 Dec. 1909.

Comitetul parohial:

Ioan Fleșeriu
președ. ad. hoc.

Ioan Cionca
notar.

Vidi:

Sergiu Medeanu
protopresbiter.

Să primește un învățăcel

la

Nicolae N. Țintea
comerciant.

Săliște (com. Sibiiului).

(339) 4-9

Aviz.

P. T. domni acționari ai „**Luminei**” sunt poftiți să plătească rata a II-a de 20% din prețul acțiunilor subscrise, care a fost scadentă la 1 August 1909.

Solvirea ratelor următoare s'a satorit astfel:

Rata III—10% la 1 Nov. 1909.

Rata IV—20% la 1 Febr. 1910.

Rata V—20% la 1 Iuliu 1910.

(341) 3-3

Direcțiunea.

Nr. 694/1909.

[342] 2-2

Concurs.

Pentru întregirea postului al doilea de învățător din comuna „**Vlădeni**” protopresbiteratul Branului să publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt: 450 cor. salariu și 200 cor. relut de cuartir. După alegere se va cere întregirea salariului în sensul art. de lege XXVII din 1907 dela stat.

Învățătorul ales pe lângă celelalte îndatoriri este obligat a propune și religiozitatea în școala de toate zilele și în cea de repetițiune să conducă elevii în Duminică și sârbători la biserică să cânte cu ei sfânta liturgie și să formeze cor bisericesc fără remunerațiune.

Reflectanții la acest post au a și înainta rugărilor instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul deschis și a se prezenta în vre-o Duminică ori sârbătoare în sfânta biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic.

Zernești, în 9 Septembrie 1909.

Oficiul protopresbiterial gr. al Branului în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Hamza
protopop.

Nr. 698/1909.

(243) 2-3

Concurs.

Pentru întregirea postului de al treilea (III) învățătoriu dela școala confesională gr. or. română din **Porcești**, protopresbiteratul gr. or. al Avrigului pe baza rezoluțiunii Prea-venerabilului consistoriu arhiepiscopesc din 13/26 August 1909 Nr. 9517 Școl. se scrie prin aceasta concurs cu termenul de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt salar fundamental 600 coroane, cuartir în natură.

Cuincuenalele se vor socoti numai după anii serviiți la această școală; alesul are să conducă și școala de repetițiune.

Doritorii de a ocupa acest post de învățătoriu să-și subșternă cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare la subscrîșului oficiu protopresbiterial gr.-or. (poșta Avrig, Felek, Szebenvarmegye) până la termenul susindicat.

Avrig, 7 Septembrie 1909.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Avrigului în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Ioan Căndea
protopop.

Nr. 624.

[340] 3-3

Concurs.

La școala rom. gr. or. din **Sâmpetru** protopresbiteratul Brașovului, a devenit vacant un post de învățător, pentru a căruia ocupare să scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele: 600 cor. și cuartir natural sau eventual bani de cuartir.

Doritorii de a compete să-și îndrepte concursele la oficiul protopresbiterial al Brașovului, instruite conform legilor în vigoare având a se prezenta în vre-o Duminică în comună spre a se face cunoscut poporului.

Brașov, în 9 Septembrie 1909.

Oficiul protopresbiterial al tractului Brașov în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Voina
protopop.

Caut urgent un

Adjunct (practicant).

(358) 1-2

George Bărbat
notar comunal

Polana (comit. Sibiiu)

Nr. 10686 Plen. 1909.

[347] 2-3

Publicațiune.

Consistoriul arhiepiscopesc dă în întreprindere pe calea licitațiunii publice zidirea a 2 case mari cu câte 2 etaje și 2 vie cu câte 1 etagiu pe teritoriul din grădina „Flora” din Sibiiu.

Ofertele închise și sigilate provăzute cu timbru de 1 coroană și cu vadiu de 10% în bani ori hârtii de valoare dela prețul strigării de 270 643 coroane 58 fileri numai pentru zidiri sau dela 312,991 cor. 78 fileri în care sumă se cuprind și speșele pentru introducerea apei, canalizarea, introducerea electricității, a candelabrelor, regularea terenului și speșele de împrejurare — sunt a se înainta la Consistoriul arhiepiscopesc până la 31 Octombrie 1909 st. n. 5 ore p. m., cu o declarație că oferentul cunoaște condițiunile de licitare, le-a subscris cu mâna proprie și să supune acelora necondiționat.

Planul de situație, planurile de clădire, preliminarile de speșe și condițiile de licitare să pot vedea în biroul referentului asesor Nicolau Ivan în orele oficiale până în ziua licitațiunii.

Sibiiu, din ședința consistoriului arhiepiscopesc plenară ținută la 7/20 Septembrie 1909.

Consistoriul arhiepiscopesc.

Concurs.

Pentru întregirea postului al II-lea de învățător la școala confesională gr.-or. rom. din **Purcăreni**, protopresbiteratul Brașovului, să scrie prin aceasta concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Fiind postul învățătoresc împreună cu cel de cantor, învățătorul ales va avea a-și îndeplini funcțiunea conform celor stabilite în protocoalul comitetului parohial din 17 Iunie 1901 unde sunt stipulate și venitele cantoral.

Emolumentele împreună cu acest post sunt 600 cor. salar anual plus venitele cantoral și cuartir în edificiul școlii. Concurenții au să și așternă rugărilor lor instruite conform normelor din vigoare, în termenul sus indicat, la oficiul protopresbiterial competent.

Brașov, 13/26 Septembrie 1909.

Oficiul protopresbiterial al tractului Brașov, în conțelegere cu comitetul parohial competent.

Vasile Voina
protopop.

[349] 2-3

Candidat de avocat

dar numai cu praxă, caută

Dr. Mero Samu

(357) 1-2

avocat.

Borosjenő.

COVOARE * * * * *

*** PLAPOME ***

* * * * * PERDELE

în cel mai mare sortiment cu prețurile cele mai eștine în prăvălia de manufactură

Iulius Wermescher

Sibiiu

Piața mare 13. — Str. Cîsnădiei 1.

(321) 4-10

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chie și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măiestru croitor, Sibiiu, Str. Cîsnădiei Nr. 30,

pentru că el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari!

[13] 35-52